

عکس فارس خورشیدگار

گزارش «ایران» از معضل جدیدی به نام سلفی بگیران در جامعه

سلفی با لوکیشن اشک و آه

رضا فرخی
خورشیدگار

چند سالی می‌شود که چهره‌های معروف یا به تعبیر این روزها سلبریتی‌ها در مراسم ترحیم افراد مشهور با این تقاضا از سوی برخی شهروندان روبه‌رو می‌شوند؛ با من سلفی می‌گیرید؟ سوآلی که اگر به آن پاسخ مثبت دهند به این وضعیت و تب ناهنجاری که این روزها به یک معضل تبدیل شده دامن زده می‌شود و اگر پاسخ منفی دهند از سوی برخی از همین شهروندان تعبیر به فاصله گرفتن از مردم می‌شود.

شهروندان علاقه‌مند به این کار حالا دیگر به نوعی در انتظار چنین مراسمی هستند تا با حضور در آنجا رکورد سلفی گرفتن در یک روز را با افراد مشهور از یکدیگر بریايند. اتفاقی که بازتاب بسیار ناپسندی از فرهنگ جامعه ایرانی در فرای مرزهای این سرزمین دارد.

■ فضای مجازی حرف اول و آخر را می‌زند اما سؤال اینجاست که چرا بخشی از شهروندان ایرانی به جایی رسیده‌اند که در مراسم عزّا و ترحیم یک چهره مشهور به فکر گرفتن سلفی برای پر کردن صفحه اینستاگرام یا فضاهایی که می‌توانند در آن

نشر دهند هستند؟

به نظر صاحب‌نظران برای پاسخ دادن به این سؤال باید نگاهی به قوانین نانوشته فضای مجازی این روزهای ایران داشت. قانون اول، داشتن فالوئر بسیار زیاد یک نوع پرستیژ محسوب می‌شود. پس برای داشتن فالوئرهای زیاد هر کاری باید انجام داد.

قانون دوم، سلبریتی‌ها و افراد مشهور بیشترین لایک را دریافت می‌کنند، پس هرچه عکس با آنها بیشتر باشد، عکس‌ها لایک‌های بیشتری دریافت می‌کنند. قانون سوم، حضور در مراسم ترحیم و گرفتن عکس و انتشار آن در فضای مجازی برابر است با ترسیم چهره‌ای معقول از خود شخص سلفی بگیر!

هر چند که اگر بخواهیم به این قوانین مواد و تبصره‌های بیشتری اضافه کنیم همچنان می‌توان آن را ادامه داد اما در نهایت فضای مجازی ایران این روزها به قلمرویی برای خودنمایی تبدیل شده است و برای این خودنمایی هیچ ابزاری بهتر از سلفی گرفتن

با چهره‌های مشهور نیست. مسأله‌ای که سبب شده برخی از شهروندان در فضای مجازی از عکس‌های مختلف و جور واجور با چهره‌های سرشناس در موقعیت‌های مختلف به دیگران فخر بفرورند.

■ شکوفایی کاسبی لایک به جای شکوفایی استعدادها

در سوی دیگر ماجرا باید به شرایط و وضعیت شکوفایی استعدادهای هر فردی در جهت سازنده توجه شود. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که شاخص‌های استعدادیابی در ایران به چند دلیل بسیار وضعیت بدی دارد و کمی رشد و توجه به این موضوع تنها محدود به همین یکی دو سال اخیر بوده است. برخی از این دلایل از

این قرار هستند:

۱. فراوانی و عرضه بالاتر از تقاضای نیروی انسانی، مسأله‌ای که سبب شده هیچ وقت برای چگونگی شکوفایی استعدادهای این نیروی انسانی برنامه‌ریزی منسجمی صورت نگیرد. ۲. تکیه بسیار زیاد کشور به

درآمدهای نفتی و کسب درآمد از این راه به جای سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی و کسب در آمد از مهارت‌های نیروی مستعد به جامعه ۳. عدم توزیع مناسب فرصت برابر، مسأله‌ای که سبب شده بخشی از جامعه این گمان را داشته باشد که هیچگاه فرصتی برای نشان دادن خود نمی‌یابد و از همین رو به سمت فعالیت‌های کاذبی همچون سلفی گرفتن افراطی با چهره‌های مشهور برود تا دیده شود.

■ جذاب شدن سبک زندگی با فاصله قشرها

در کنار این مسأله باید توجه داشت که وقتی فاصله میان یک قشر از جامعه با دیگر اقشار بسیار زیاد می‌شود، طبیعتاً جذابیت هم نسبت به سبک زندگی این قشر از جامعه برای دیگران دوچندان می‌شود. آنچه که امروز می‌بینیم به نوعی همین فاصله میان قشر هنرمند (بیشتر تأکید روی بازیگران و چهره‌های مشهور) با دیگر اقشار جامعه است و البته که بخشی از دلایل این مسأله به سبک زندگی لاکچری نمای سلبریتی‌ها در فضای مجازی بازمی‌گردد. مسأله‌ای که سبب شده جامعه این دست افراد را بسیار بالاتر و دورتر از خودش تصور کند و همین موضوع باعث می‌شود که حتی در مکان‌هایی همچون ترحیم یک هنرمند شاهد چنین اتفاقاتی باشیم.

■ و باز هم لاکچریزم.. لاکچریزم و دیگر هیچ...

در کنار همه این مسائل یک موضوع بسیار مهم مورد توجه کارشناسان در این مورد قرار دارد و آن تب لاکچریزم است. برای بسیاری از شهروندان جامعه ایرانی این روزها به‌دلیل سیطره بی‌چون و چرای فضای مجازی در زندگی شان، زندگی برابر شده با رفتارهایی که بویی از لاکچریزم می‌دهد. آنچنان که برای بسیاری از جوانان و نوجوانان جامعه این گونه تعریف شده است که قرار نیست زندگی عمیق یا معنا داشته باشد یا اینکه انسان‌ها زیستی هدفمند داشته باشند بلکه بهترین معیار یک سبک زندگی خوب میزان نزدیکی آن به واژه لاکچری است. در چارچوب این سبک زندگی، عکس انداختن با سلبریتی‌ها و افراد مشهور معنا پیدا می‌کند. چرا که این رفتار از منظر این دست از شهروندان همان زندگی خوب تعریف می‌شود. یعنی به تعبیر دیگر فرد با گرفتن این سلفی‌ها این احساس را دارد که به سبک زندگی این دست افراد مشهور نزدیک شده است و از سوی جامعه بیشتر مورد پذیرش قرار خواهد گرفت.

■ این اتفاقات طبیعی نیست

شاید در این باره برخی هم به این مسأله اشاره داشته باشند که عکس گرفتن با افراد مشهور در همه جوامع دیده می‌شود و اتفاقات تازهای و منحصر به ایران نیست. در پاسخ به این مسأله باید به نوع رفتاری

مرا ببین!

پدیده سلفی گرفتن دارای دووجه اجتماعی و انفرادی است، از نظر اجتماعی در حال حاضر فرهنگ غربی بر دیده شدن و نشان دادن افراد و شناساندن آنها تأکید زیادی دارد از سوی دیگر وسایل و ابزارهای نوین هم به کمک این موضوع آمده است. سابق بر این، افراد در محله‌ای که زندگی می‌کردند، خانواده‌ها و نسل‌های مختلف یکدیگر را می‌شناختند و در واقع هیچ کس نیازی به نمایش دادن خود نداشت، اما در جامعه حاضر که مرتب در حال تغییر و تحول است و حتی همسایه‌ها با هم مراده‌ای ندارند، تمایل برای شناختن و شناخته شدن جنبه دیگری به خود گرفته است.

از نظر فردی برخی از سلفی بگیران، می‌خواهند مورد توجه باشند، تمایل به مورد توجه قرار گرفتن، ناخودآگاه حتی از سنین کودکی وجود دارد، برخی بچه‌ها برای جلب توجه اطرافیان کارهای زیادی انجام می‌دهند، حتی اگر این جلب توجه، باری منفی با خود داشته باشد. گاهی کودکان داد و فریاد و زبان عتاب و خطاب والدین را بهتر از بی‌توجهی می‌دانند. گروهی از سلفی بگیران دچار اختلال خودشیفتگی به اصطلاح نمایشی هستند و شخصیت‌های بیمارگونه‌ای دارند. این گروه از افراد هم تمایل دارند مورد توجه باشند. در سال‌های گذشته افراد، برای می‌دهند. مردم گاهی دوست دارند در کنار بنایی تاریخی یا در کنار خانواده عکس بگیرند که هیچ ایرادی بر این عمل وارد نیست ولی وقتی کسی هنگام وقوع حوادث دردناک و فجیع مثل تصادف رانندگی بخواهد تصویر خود را در کنار حادثه داشته باشد، از نیاز و

رفتارهای حاصل از موج‌های آنی و جوزدگی هر روز در جامعه ایرانی در حال رشد است و طبیعتاً سرعت بالای فضای مجازی هم در انتقال این جو بسیار مهم خواهد بود چرا که فضای مجازی اینگونه رفتارهای خارج از عرف را مثبت نشان می‌دهد و به‌دلیل تکرار چنین فضاهایی، زشتی این گونه کارها برای فرد از بین می‌رود و همین مسأله سبب قرار گرفتن جامعه در یک سیکل تکراری می‌شود و این سیکل به تعبیر صاحب‌نظران، هر روز جامعه ایرانی را تهی‌تر از گذشته می‌کند

در جامعه ایرانی بویژه درمیان قشر عامه جامعه نه تنها رشد نکرده بلکه سیر نزولی داشته است و این مسأله در آینده‌ای نه چندان دور ارتباط معکوسی با رفتارهای ناهنجار اجتماعی خواهد داشت. یعنی به همان اندازه که این سواد رسانه‌ای سیرمنفی دارد، رفتارهای ناهنجار اینچنینی روبه رشد خواهد بود چرا که در نبود سواد رسانه‌ای بویژه در موضوعات اینچنینی چند اتفاق مهم رخ خواهد داد. اول آن که جامعه هر روز بیش از گذشته به استفاده از فضای مجازی برای امور سطحی اینچنینی رغیب می‌شود، دوم آنکه با تکرارهایی که از این رفتار در فضای مجازی صورت می‌گیرد، رفتارهای ناهنجار به هنجار و ضدارزش‌ها به ارزش مبدل می‌شوند و درنهایت اینکه ما با جامعه‌ای روبه‌رو خواهیم بود که خط و ربط فکری و رفتار و محتوایی‌اش را از فضای مجازی می‌گیرد. عکس گرفتن‌های پیاپی در مراسم ختم هم گوشه‌ای از همین خط و ربط‌هاست.

■ چاره: اعتلای اعتماد به نفس جوانی

حال با توجه به همه این موضوعات سؤال اصلی این است که چاره این ماجرا چیست؟ آیا با جمع‌آوری دوربین‌های افراد حاضر در محل مشکل حل می‌شود؟ یا حتی با برخورد‌های قهراًمیز؟ به باور صاحب‌نظران پاسخ به این سؤالات قطعاً منفی است. کارشناسان براین مسأله تأکید دارند که برای حل مسائل اینچنینی ما به چند موضوع باید توجه کنیم. اولین و مهم‌ترین و محوری‌ترین آن تقویت حس اعتماد به نفس و عزت نفس است به نحوی که یک فرد متوجه باشد که پیدا کردن جایگاه یا دیده شدنش در گرو گرفتن عکس‌های اینچنینی و انتشار آن در فضای مجازی نیست. در گام بعدی باید به سمت سرمایه‌گذاری برای شکوفایی استعداد‌های جمعی رفت تا هر فرد بتواند در بستر جامعه ایرانی به پیدا کردن جایگاه خودش با توجه به توان خود امید داشته باشد.

آموزش درست در خانواده به نحوی که نیازهای کودک برای شناخته شدن و مورد احترام قرار گرفتن برآورده شود، می‌تواند در کاهش پدیده سلفی گرفتن مؤثر باشد

نارسانیی شخصیتی او، سرچشمه می‌گیرد. در زمینه پدیده سلفی گرفتن، نقش صنایع سازنده دوربین‌های عکاسی یا گوشی‌های مجهز به دوربین را هم که فقط در صدد فروش بیشتر محصولات خود هستند، نباید نادیده بگیریم. به نظر می‌رسد، آموزش درست در خانواده به نحوی که نیازهای کودک برای شناخته شدن و مورد احترام قرار گرفتن برآورده شود، می‌تواند تا اندازه قابل توجهی در کاهش پدیده سلفی گرفتن و استفاده صحیح از دوربین‌ها مؤثر باشد، در نهایت مردم باید آگاه باشند ابزار دست هم گوش نداده و خطر می‌کند. در مجموع در زمینه پدیده سلفی